

Pamätník spojeneckým misiám v SNP a pamätná tabuľa letcom padlým v SNP VÚ 4977 Sliač

Pamätník vo VÚ 4977 Sliač je venovaný pamiatke spojeneckých misií pôsobiacich v priebehu Slovenského národného povstania. Postavený bol pri príležitosti 55. výročia SNP v roku 1999.

Vypuknutím SNP sa povstalecká armáda začlenila k československým jednotkám, ktoré v rámci protihitlerovskej koalície pôsobili v Sovietskom zväze a Veľkej Británii. Povstalcom na Slovensku priznali spojenci štatút spojeneckých vojsk. Samotné povstalecké územie predstavovalo pre spojencov aj dôležitý priestor pre spravodajské aktivity. Preto sa práve letisko Tri Duby – Sliač stalo miestom, kde pristáli aj predstavitelia vojenských misií Veľkej Británie, USA a ZSSR. Ich cieľom bolo koordinovať dodávky pomoci povstaleckým vojskám, ako aj spravodajská činnosť monitorujúca silu nemeckej obrany. V prípade americkej misie tu bola aj snaha o záchranu amerických letcov zostrelých nad strednou Európou.

Po potlačení povstania a prechode povstalcov na partizánsky spôsob boja sa k ústupu pridali aj členovia misií. Ich činnosť ukončilo zajatie Nemcami a v niektorých prípadoch aj poprava.

Činnosť spojeneckých misií bola dôležitým signálom pre povstalcov, že ich boj má zo strany bojujúcich spojeneckých mocností podporu.

Súčasťou pamätníka je pamätná tabuľa venovaná slovenským a českým letcom padlým v priebehu SNP. Na tabuli sú uvedené mená štrnástich letcov, ktorí v priebehu SNP zahynuli.

Povstalecká armáda na Slovensku disponovala obmedzeným množstvom lietadiel. V septembri na letisko Zolná priletel aj československý stíhací letecký pluk v ZSSR pod velením kpt. Františka Fajtla, vyzbrojený sovietskymi stíhacími lietadlami La-5 FN. Neskôr operoval aj z letiska Tri Duby. Sila povstaleckého letectva tak podstatne stúpla a čiastočne sa zlepšila podpora bojujúcich povstaleckých pozemných vojsk.

Po potlačení SNP a prechode povstalcov na partizánsky spôsob boja odleteli zvyšné letuschopné lietadlá povstaleckého letectva do Sovietskeho zväzu.

Detail tabule:

Literatúra:

ŠUMICHRAST, P. - KLABNÍK, V.: *Slovenské letectvo 2: 1939-1944*. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2000

Cséfalvay, F. :Vojenské misie štátov protihitlerovskej koalície na Slovensku roku 1944.

[online]. Dostupné na internete: <http://www.historiarevue.sk/hr03-02/nato/csefalvay.htm>

Foto: Z. Mesiková, OS SR